

DIE OPVOEDING EN ONDERWYS VAN BLINDES
IN DIE RSA

F.P. Groenewald B.A., M.Ed.

'n Proefskrif voorgelê vir die graad *Doctor Educationis*
in die Departement van Voorligting en Besondere
Onderwys aan die Potchefstroomse Universiteit vir CHO

Promotor: Prof. dr. H.B. Kruger

Desember 1975
Potchefstroom

my huis het tien vensters twee deure
wat honger hande na die wêreld reik
en binne woon daar twee verbanne geeste wat saam
die dag en die nag tot 'n bitter heuning meng
en as broers die gekraakte spieël bepeins

William Rawland

DANKBETUIGING

Aan die volgende persone en instansies 'n besondere woord van dank:

My promotor, prof. H.B. Kruger, vir sy volhardende ywer met die beoordeling van die omvangryke werk. Sy nugterheid, insig en direktheid het beïndruk.

Die Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing vir toestemming om gegewens wat in 'n verslag van die skrywer verskyn het, vir die onderhawige studie te gebruik.

Die Bestuur van die Skool vir Blindes, die Transoranje-Instituut vir Buitengewone Onderwys en die Departement van Nasionale Opvoeding vir toestemming om skole vir gesigsgestremdes te besoek wat die studie moontlik gemaak het.

Alle persone met wie onderhoude en samesprekings gevoer en uit wie se kennis geput is.

Mr. P.S.N. van der Hoven, vise-hoof van die Skool vir Blindes te Worcester wat letterlik dae van sy tyd aan onderhoude afgestaan het.

Dr. H.C.A. Venter vir sy vriendelike bereidwilligheid om persoonlik vraelyste aan skole vir blindes in die buiteland te versprei.

Die hoofde van skole vir blindes in die buiteland wat hul die moeite getroos het om vraelyste te voltooi en na die RSA te versend.

F.P. GROENEWALD
Desember 1975

OPGEDRA AAN MA GROEN EN PA GROEN

In wie maweess en pawees
so volkome gestalte gekry het dat
dit wyer as die gesin uitgekring het

INHOUD

HOOFSTUK	BLADSY
1. PROBLEEMSTELLING, BEGRIPSVERHELDERING EN METODE VAN ONDERSOEK	1
1.1 DIE NOODSAAKLIKHEID VAN DIE ONDERSOEK: PROBLEEMSTELLING	1
1.2 DIE VOORKOMS VAN BLINDHEID	4
1.3 BEGRIPSVERHELDERING	6
1.3.1 GESIGSGESTREMDES	6
1.3.2 BRAILLEKANDIDAAT	7
1.3.3 SWAKSIENDE LEERLING	7
1.3.4 MEERVOUDIGGESTREMDES	7
1.3.5 HAPTIESE EN TAKTUELE WAARNEMING	8
1.4 METODE VAN ONDERSOEK	9
1.5 PROGRAM VAN DIE ONDERHAWIGE STUDIE	11
2. 'N TEORETIESE ONDERBOU MET BETREKKING TOT 'N OPVOEDINGS- EN ONDERWYSPROGRAM VIR BLINDE LEERLINGE	14
2.1 INLEIDING	14
2.2 DIE PROBLEMATIEK VAN BLINDWEES	14
2.2.1 VERSKILLENDE KATEGORIEË "BLINDE" PERSONE	14
2.2.2 DIE SITUASIE VAN DIE BLINDE AS VERTREKpunt	15
2.2.3 KENMERKENDE ASPEKTE VAN DIE SITUASIE VAN DIE BLINDE PERSOON	16
2.2.3.1 Die eksplorاسie van sy wêreld deur die blinde	16
2.2.3.2 Die vreemdheid van die blinde aan homself en aan 'n siende wêreld	21
2.2.3.3 Stremminge ten aansien van die ontplooi= ing van die jong blinde kind	28
2.2.3.4 Die onvryheid van die blinde en die in= perking van sy moontlikheid tot self= standigheid	30

2.2.3.5	Die moontlikheid van die miskenning van die blinde persoon se volwaardigheid as mens	31
2.2.3.6	Selfverwerkliking deur die blinde persoon	36
2.2.3.7	Die dubieuse toekomspektief van die blinde	38
2.2.3.8	Die noodwendigheid van "volgehoue" intellektuele inspanning deur die blinde	41
2.2.3.9	Die blinde en sy verhouding tot die religieuse	42
2.2.4	SLOTOPMERKING	44
2.3	ENKELE PEDAGOGIES-DIDAKTIESE RIGLYNE VIR DIE OPVOEDING EN ONDERWYS VAN BLINDE LEERLINGE	44
2.3.1	DIE NOODWENDIGHEID VAN GEDIFFERENSIEERDE ONDERWYS	44
2.3.2	GEDIFFERENSIEERDE OPVOEDINGSHANDELING, MAAR ONGEDIFFERENSIEERDE OPVOEDINGSDOELSTELLINGS	45
2.3.3	GERIGTHEID OP DIE DINGE VAN DIE LEWENSWERKLIKHEID	46
2.3.4	DIE EIE WERKLIKHEID VAN DIE BLINDE AS RIGLYN	47
2.3.5	DIE BEGELEIDING VAN DIE VOORSKOLSE BLINDE KIND	48
2.3.6	DIE WESENLIKHEID VAN DIE BEVORDERING VAN DIE RUIMTELIKE ORIENTASIE EN DIE BEWEGINGSMOONTLIKHEDE VAN DIE BLINDE KIND	51
2.3.7	DIE SELFSTANDIGHEIDSONTPLOOIING VAN EN VERANTWOORDELIKHEIDSAANVAARDING DEUR DIE BLINDE KIND	52
2.3.8	DIE ALGEHELE AANVAARDING VAN DIE BLINDE KIND EN SELFAANVAARDING DEUR DIE BLINDE KIND	53
2.3.9	DIE NOODWENDIGHEID VAN "VERAANSKOULIKING" IN DIE LEERSITUASIE	55
2.3.10	GERIGTHEID OP DIE SOSIALE INSKAKELING VAN DIE BLINDE KIND	57

2.3.11	HULPVERLEENING AAN DIE BLIND KIND MET SY ORIEN=	
	TERING TEN OPSIGTE VAN GESLAGSAANGELEENTHEDE	59
2.3.12	HULPVERLEENING MET VRYETYDSBESTEDING	60
2.3.13	GELEENTHEDE VIR BLINDES OM HUL SKEPPINGSMOONT=	
	LIKHEDE TE VERWERKLIK	62
2.3.14	SLOTOPMERKING	64
2.4	SAMEVATTING	64
2.4.1	DIE SITUASIE VAN DIE BLINDE	64
2.4.2	RIGLYNE VIR DIE OPVOEDING EN ONDERWYS	65
3.	'N OORSIGTELIKE BEELD VAN DIE TOTSTAND=	
	KOMING EN UITBREIDING VAN ONDERWYS VIR	
	BLINDES EN VAN DIE STRUKTUUR EN WERK=	
	SAAMHEDE VAN DIE BLINDEWESE IN DIE RSA	68
3.1	INLEIDING	68
3.2	'N HISTORIESE OORSIG VAN DIE TOTSTAND=	
	KOMING EN UITBREIDING VAN ONDERWYS VIR	
	BLINDES IN DIE RSA	68
3.2.1	DIE ONTSTAAN VAN DIE SKOOL VIR BLINDES TE	
	WORCESTER	68
3.2.2	DIE BEHEER VAN DIE ONDERWYS VIR BLINDE LEER=	
	LINGE	69
3.2.3	ENKELE AANGELEENTHEDE MET BETREKING TOT DIE	
	TOELATING VAN LEERLINGE TOT DIE SKOOL VIR	
	BLINDES	71
3.2.3.1	Huistaal en kerkverband van leerlinge	71
3.2.3.2	Die toelating van braillekandidate	71
3.2.3.3	Die toelating van swaksiende leerlinge	72
3.2.3.4	Die toelating van verstandelike ver=	
	traagde blinde leerlinge	73
3.2.3.5	Voorsiening vir doofblinde kinders	74
3.2.3.6	Toelatingsouderdom	74
3.2.4	UITBREIDING AAN DIE SKOOL VIR BLINDES	75

3.2.4.1	Leerlingtal	75
3.2.4.2	Toename van onderwyspersoneel	75
3.2.4.3	Aspekte van die fisiese uitbreiding aan die Skool vir Blindes	75
3.2.5	DIE DRUK VAN LITERATUUR IN BRAILLESKRIF	76
3.2.6	DIE UITBOUING VAN DIE ONDERWYSPROGRAM AAN DIE SKOOL VIR BLINDES	77
3.2.6.1	Skolastiese onderrig	77
3.2.6.2	Vak- en beroepsopleiding	78
3.2.7	TOEGANKLIKE BEROEPE VIR BLINDES	79
3.2.8	NASORGWERK TEN BEHOEWE VAN BLINDE SKOOLVERLATERS	81
3.2.9	DIE UITBREIDING VAN ONDERWYSGERIEWE VIR BLINDES NA DIE TRANSVAAL	81
3.3	DIE STRUKTUUR EN WERKSAAMHEDE VAN DIE BLINDEWESE IN DIE RSA	83
3.3.1	DIE SUID-AFRIKAANSE NASIONALE RAAD VIR BLINDES (SANRB)	83
3.3.2	GEAFFILIEERDE LIGGAME VAN DIE SANRB	85
3.3.2.1	Die Suid-Afrikaanse Biblioteek vir Blindes	86
3.3.2.2	Die Suid-Afrikaanse Blindewerkersorganisasie (SABWO)	87
3.3.2.3	Bandhulp vir Blindes	88
3.3.2.4	Die Suid-Afrikaanse Gidshondvereniging vir Blindes	88
3.3.3	HULPVERLENING DEUR DIE STAAT	89
3.4	SAMEVATTING	90
3.4.1	DIE TOTSTANDKOMING EN UITBREIDING VAN ONDERWYS VIR BLINDES	90
3.4.2	DIE STRUKTUUR EN WERKSAAMHEDE VAN DIE BLINDEWESE	91

4.	DIE BEHEER, ORGANISASIE EN INTERNE STRUKTUUR VAN SKOLE VIR BLINDES	93
4.1	INLEIDING	93
4.2	DIE BEHEER VAN DIE ONDERWYS VIR BLINDES	93
4.2.1	WETLIKE BEPALINGE	93
4.2.2	DIE DEPARTEMENT VAN NASIONALE OPVOEDING	96
4.2.3	KERKLIKE BEHEERLIGGAME	97
4.2.3.1	Die Instituut vir Dowes en Blindes, Worcester	97
4.2.3.2	Die Transoranje-Instituut vir Buitenge- wone Onderwys	99
4.2.4	VERBANDHOUDENDE ASPEKTE VAN DIE BEHEER VAN SKOLE VIR BLINDES IN ENKELE OORSESE LANDE	100
4.2.4.1	Engeland en Wallis	100
4.2.4.2	Die Verenigde State van Amerika	101
4.2.4.3	Nederland	101
4.2.5	SLOTPMERKINGS	101
4.3	STRUKTUUR VAN DIE ONDERWYS- EN OPLEI- DINGSPROGRAM AAN SKOLE VIR BLINDES	103
4.3.1	DIE SITUASIE IN DIE RSA	103
4.3.2	DIE SITUASIE IN ENKELE OORSESE LANDE	106
4.3.2.1	Engeland en Wallis	106
4.3.2.2	België, Nederland en Italië	109
4.3.3	SLOTPMERKINGS	111
4.4	LEERLINGTAL EN DIE VERDELING VAN LEER- LINGE	113
4.4.1	DIE SITUASIE IN DIE RSA	113
4.4.1.1	Leerlingtal	113
4.4.1.2	Verdeling van leerlinge in klasgroepe en opleidingseenhede	114
4.4.1.3	Die aantal meervoudiggestremde blinde leerlinge	118

4.4.1.4	Verspreiding van leerlinge volgens huis= taal	119
4.4.1.5	Verspreiding van leerlinge volgens geslag	120
4.4.2	ASPEKTE VAN DIE SITUASIE IN ENKELE OORSESE LANDE	121
4.4.2.1	Leerlingtal en verwante aangeleenthede	121
4.4.2.2	Meervoudiggestremde blinde leerlinge	123
4.5	SAMEVATTING	125
5.	HULPVERLENING AAN OUERS VAN VOORSKOOOLSE BLINDE KINDERS EN DIE TOELATING VAN KINDERS TOT SKOLE VIR BLINDE LEERLINGE	128
5.1	INLEIDING	128
5.2	SKAKELING MET EN HULPVERLENING AAN OUERS VAN VOORSKOOOLSE BLINDE KINDERS	128
5.2.1	DIE SITUASIE IN DIE RSA	128
5.2.1.1	Die bekendstelling van skole vir blin= des	128
5.2.1.2	Die opsporing en identifisering van jong blinde kinders	129
5.2.1.3	Hulpverlening en voorligting aan ouers ten opsigte van die opvoeding en onder= rig van hul voorskoolse blinde kinders	132
5.2.2	DIE SITUASIE IN ENKELE OORSESE LANDE	134
5.2.2.1	Engeland	134
5.2.2.2	België en Nederland	137
5.2.2.3	Enkele ander lande	138
5.3)	DIE TOELATING VAN KINDERS TOT SKOLE VIR BLINDES	138
5.3.1	VISUELE VERMOË AS KRITERIUM VIR TOELATING	138
5.3.1.1	Die situasie aan skole vir blindes in die RSA	138

5.3.1.2	Die benadering van enkele oorsese instansies tot die evaluering van visuele vermoë	149
5.3.2	DIE BENADERING TOT DIE TOELATING VAN MEERVOU= DIGGESTREMDE BLINDE KINDERS	155
5.3.2.1	Die situasie in die RSA	155
5.3.2.2	Die toelatingspraktyk in enkele oorsese lande	158
5.3.3	OUERDOM WAAROP BLINDE LEERLINGE TOEGELAAT WORD	159
5.3.3.1	Die situasie in die RSA	159
5.3.3.2	Die situasie aan skole vir blindes in enkele oorsese lande	160
5.4	SAMEVATTING	161
6.	DIE ONDERWYSPROGRAM AAN SKOLE VIR BLINDES	165
6.1	INLEIDING	165
6.2	DIE ONDERWYSPROGRAM AAN SKOLE VIR BLINDES IN DIE RSA	165
6.2.1	DIE PRE-PRIMÊRE ONDERWYSPROGRAM	165
6.2.1.1	Groepering van leerlinge	165
6.2.1.2	Inhoud van die pre-primêre onderwysprogram	166
6.2.1.3	Die oorplasing van leerlinge na graad 1 of substanderd A	167
6.2.1.4	Slotopmerkings	168
6.2.2	DIE PRIMÊRE ONDERWYSPROGRAM	170
6.2.2.1	Groepering van leerlinge	170
6.2.2.2	Kurrikula	170
6.2.2.3	Sillabusse	172
6.2.2.4	Enkele aanbiedingsaangeleenthede	172
6.2.2.5	Eksaminering en bevordering	175
6.2.2.6	Aanpassingsklasse	176

6.2.2.7	Hulpklasse	177
6.2.3	DIE SEKONDÊRE ONDERWYSPROGRAM	178
6.2.3.1	Groepering van leerlinge	178
6.2.3.2	Kurrikula	179
6.2.3.3	Sillabusse	183
6.2.3.4	Enkele aanbiedingsaangeleenthede	184
6.2.3.5	Eksaminering	186
6.2.3.6	Bevordering	187
6.2.3.7	Sertifikaatuitreiking	189
6.2.3.8	Voortsettingsklasse	189
6.2.3.9	Slotopmerking	190
6.2.4	ASPEKTE VAN DIE AANGEKONDIGDE STELSEL VAN GEDIFFERENSIEERDE ONDERWYS	191
6.2.4.1	Inleiding	191
6.2.4.2	Beleidsaankondiging deur die Minister van Nasionale Opvoeding insake 'n stelsel van gedifferensieerde onderwys	191
6.2.4.3	Die praktiese beroepsgerigte studierigting	193
6.2.4.4	Aspekte van die hersiene matrikulasievereistes van die Gemeenskaplike Matrikulasieraad (GMR)	194
6.2.4.5	Slotopmerking	195
6.3	ASPEKTE VAN DIE ONDERWYSPROGRAM AAN SKOLE VIR BLINDES IN ENKELE OORSESE LANDE	195
6.3.1	ENKELE AANBIEDINGSAANGELEENTHEDE	195
6.3.1.1	Aanbieding aan braillekandidate met bruikbare gesigsreste	195
6.3.1.2	Die saamgroepering van braillekandidate en swaksiende leerlinge	197
6.3.1.3	Die inskakeling van braillekandidate aan skole vir blindes in klasse vir normaalsiendes aan gewone skole	198

6.3.2	DIE LEERINHOUDE AAN SKOLE VIR BLINDES IN VERGE= LYKING MET DIE AAN SKOLE VIR NORMAALSIENDES	199
6.3.3	EKSAMINERING EN SERTIFIKAATUITREIKING	200
6.3.4	ONDERWYSPROGRAMME VIR MEERVOUDIGGESTREMDE BLINDE KINDERS	201
6.4	SAMEVATTING	203
7.	SPESIFIEKE BEROEPSOPLEIDING AAN BLINDE LEERLINGE EN JEUGDIGES	207
7.1	INLEIDING	207
7.2	BEROEPSOPLEIDING AAN DIE SKOOL VIR BLINDES TE WORCESTER	207
7.2.1	DIE VAKAFDELING	207
7.2.1.1	Oorplasing na die Vakafdeling	207
7.2.1.2	Vakrigtings wat aangebied word	208
7.2.1.3	Sillabusse en sertifikaatuitreiking	210
7.2.1.4	Personeel	210
7.2.1.5	Die uitplasing van leerlinge	211
7.2.2	DIE BEROEPSAFDELING	212
7.2.2.1	Inleiding	212
7.2.2.2	Telefonie	212
7.2.2.3	Klavierstem- en klavierherstelwerk	215
7.2.2.4	Die sekretariële kursus	217
7.2.2.5	Musiekopleiding	219
7.2.2.6	Opleiding in programmering	220
7.2.3	SLOTOPMERKINGS	220
7.2.3.1	'n Verantwoorde toelatings- en uitpla= singspraktyk	220
7.2.3.2	Gerigtheid op doeltreffende beroeps= beoefening	221
7.2.3.3	Die band tussen opleiding en beroeps= beoefening	222

7.2.3.4	Probleme weens die relatiewe afgeleë ligging van die Skool vir Blindes	222
7.2.3.5	Bevordering van kontinuïteit in op= leiding	222
7.2.3.6	Die beperkte beroepsmoontlikhede vir blindes	223
7.3	ASPEKTE VAN DIE BEROEPSOPLEIDING VAN BLINDES IN SEKERE OORSESE LANDE	224
7.3.1	INLEIDING	224
7.3.2	DIE AARD VAN DIE BEROEPSOPLEIDING	224
7.3.3	DIFFERENSIASIE IN TWEË STROME AAN SKOLE VIR BLINDES	224
7.3.4	DIE KOMBINERING VAN BEROEPSOPLEIDINGSKURSUSSE	227
7.3.5	NASKOOLSE SENTRA VIR BEROEPSVOORLIGTING EN BEROEPSPOTENSIAALEVALUERING	227
7.3.6	OPLEIDING AS MASJENOPERATEURS	229
7.3.7	OPLEIDING IN SEKRETARIËLE WERK	230
7.3.8	ALGEMENE ONDERWYS AS INTEGRERENDE DEEL VAN DIE BEROEPSOPLEIDINGSPROGRAM	230
7.3.9	BEROEPSOPLEIDING AAN SKOLE VIR NORMAALSIENDES	231
7.3.10	DIE BEROEPSOPLEIDING VAN VERSTANDELIK VERTRAAG= DE BLINDE KINDERS	232
7.4	SAMEVATTING	233
8.	ONDERWYSERSOPLEIDING EN ONDERWYSPERSO= NEEL AAN SKOLE VIR BLINDE LEERLINGE	236
8.1	INLEIDING	236
8.2	DIE OPLEIDING VAN ONDERWYSERS	236
8.2.1	DIE SITUASIE IN DIE RSA	236
8.2.1.1	Opleiding aan universiteite	236
8.2.1.2	Indiensopleiding	240
8.2.1.3	Studie deur personeel in die buiteland	243

8.2.2	DIE OPLEIDING VAN ONDERWYSERS VIR SKOLE VIR BLINDES IN ENGLAND	244
8.3	KWALIFIKASIES VAN ONDERWYSPERSONEEL AAN SKOLE VIR BLINDES IN DIE RSA	247
8.3.1	KWALIFIKASIES WAT VEREIS WORD	247
8.3.2	KWALIFIKASIES WAAROOR PERSONEEL BESKIK	248
8.4	DIE TOEKENNING VAN ONDERWYSPERSONEEL AAN SKOLE VIR BLINDES IN DIE RSA	250
8.5	ONDERWYSER-LEERLINGEVERHOUDING	252
8.5.1	DIE SITUASIE IN DIE RSA	252
8.5.2	DIE SITUASIE IN ENKELE OORSESE LANDE	253
8.6	ONDERWYSERVARING VAN PERSONEEL	254
8.6.1	DIE SITUASIE IN DIE RSA	254
8.6.2	DIE SITUASIE IN ENGLAND	254
8.6.3	SLOTOPMERKING	254
8.7	SAMEVATTING	255
9.	HULPDIENTSTE AAN SKOLE VIR BLINDES	257
9.1	INLEIDING	257
9.2	SIELKUNDIGE EN VOORLIGTINGSDIENSTE AAN SKOLE VIR BLINDES	257
9.2.1	INLEIDENDE OPMERKINGS	257
9.2.2	DIE AARD EN WESE VAN 'N DOELTREFFENDE SIELKUNDIGE EN VOORLIGTINGSDIENS	258
9.2.2.1	Die doel met 'n sielkundige en voorligtingsdiens	258
9.2.2.2	Die kenmerke van 'n sielkundige en voorligtingsdiens	258
9.2.2.3	'n Program vir 'n doeltreffende sielkundige en voorligtingsdiens	259
9.2.3	DIE SIELKUNDIGE EN VOORLIGTINGSDIENS AAN SKOLE VIR BLINDES IN DIE RSA	261

9.2.3.1	Die toekenning van onderwysersielkundiges	261
9.2.3.2	Kwalifikasies van onderwysersielkundiges	262
9.2.3.3	Die omvang van die Sielkundige en Voorligtingsdiens	263
9.2.3.4	Die funksionering van die Sielkundige en Voorligtingsdiens	269
9.2.4	ASPEKTE VAN SIELKUNDIGE EN VOORLICHTINGSDIENSTE TEN BEHOEWE VAN BLINDES IN ENKELE OORSESE LANDE	274
9.2.4.1	Dienste wat aangebied word	274
9.2.4.2	Toetse vir toepassing op blindes	276
9.3	ONDERWYSHULPMIDDELDIENSTE AAN SKOLE VIR BLINDES	283
9.3.1	INLEIDENDE OPMERKINGS	283
9.3.2	ONDERWYSHULPMIDDELDIENSTE AAN SKOLE VIR BLINDES IN DIE RSA	284
9.3.2.1	Bandopnamedienste	284
9.3.2.2	Die produksie van literatuur in braille=skrif	285
9.3.2.3	Biblioteke	286
9.3.2.4	Onderwys hulpmiddels vir taktuele verkenning	287
9.3.3	ASPEKTE VAN DIE ONDERWYSHULPMIDDELDIENSTE TEN BEHOEWE VAN BLINDE KINDERS IN ENKELE OORSESE LANDE	288
9.3.3.1	Engeland	288
9.3.3.2	Wes-Duitsland	290
9.3.3.3	Die Verenigde State van Amerika	291
9.3.4	SLOTOPMERKINGS	291
9.4	MEDIËSE EN PARAMEDIËSE DIENSTE AAN SKOLE VIR BLINDES	292
9.4.1	INLEIDENDE OPMERKINGS	292

HOOFSTUK	BLADSY	
9.4.2	DIE SITUASIE AAN SKOLE VIR BLINDES IN DIE RSA	292
9.4.2.1	Mediese dienste	292
9.4.2.2	Oftalmologiese dienste	293
9.4.2.3	Optometriese dienste	294
9.4.2.4	Fisioterapeutiese dienste	295
9.4.2.5	Spraakterapeutiese dienste	296
9.4.3	ASPEKTE VAN DIE SITUASIE AAN SKOLE VIR BLINDES IN SEKERE OORSESE LANDE	296
9.5	SAMEVATTING	297
9.5.1	SIELKUNDIGE EN VOORLICHTINGSDIENSTE	297
9.5.2	ONDERWYSHULPMIDDELDIENSTE	298
9.5.3	MEDIESE EN PARAMEDIESE DIENSTE	298
10.	DIE RESIDENSIËLE ASPEK VAN SKOLE VIR BLINDES	300
10.1	INLEIDING	300
10.2	DIE PROBLEMATIEK VAN RESIDENSIËLE SKOLE	300
10.2.1	INLEIDENDE OPMERKINGS	300
10.2.2	DIE GESINSITUASIE	301
10.2.3	LEEMTES VAN DIE KOSHUIS AS OPVOEDINGSMILIEU	301
10.2.3.1	'n Gebrek aan intimiteit en vanself= sprekendheid	301
10.2.3.2	Die opsegbaarheid van die relasie tus= sen kind en koshuisouers	302
10.2.3.3	Die probleem van 'n kunsmatige moeder= figuur	302
10.2.3.4	Gebrek aan identifisering deur persoon= like besitname	303
10.2.4	VOORVEREISTES VIR DIE KOSHUISSTUASIE AS OP= VOEDINGSMILIEU	303
10.2.4.1	Die erkenning van die koshuisganger as kind-van-'n-ouer	303

10.2.4.2	Die aanvaarding van die gesag van koshuisouers	304
10.2.4.3	Gedifferensieerde opvoedingshandeling in die lig van kennis van elke blinde kind	305
10.2.4.4	Geleentheid vir opvoeding deur identifikasie	305
10.2.4.5	Die algehele aanvaarding van die kind deur die koshuisouers en sy behoefte aan "ouerlike" goedkeuring	307
10.2.4.6	Die noodsaaklikheid van klein koshuis-eenhede	307
10.2.4.7	Die teenkamping van die moontlikheid van isolement	308
10.2.5	SLOTOPMERKING	309
10.3	DIE SITUASIE AAN RESIDENSIELE SKOLE VIR BLINDES IN DIE RSA	309
10.3.1	DIE VERDELING VAN LEERLINGE IN KOSHUISE	309
10.3.2	DIE VOORSIENING EN OPLEIDING VAN KOSHUISPERSONEEL	312
10.3.3	DIE TAAK VAN KOSHUISPERSONEEL	314
10.3.4	SKAKELING TUSSEN LEERLINGE EN HUL OUERS	315
10.3.5	SKAKELING TUSSEN DIE SKOOL EN DIE OUERS	317
10.4	ASPEKTE VAN DIE SITUASIE AAN RESIDENSIELE SKOLE VIR BLINDES IN ENKELE OORSESE LANDE	318
10.4.1	DIE VERDELING TUSSEN RESIDENSIELE EN DAGSKOLIERE	318
10.4.2	DIE SAAMGROEPERING VAN BLINDE EN SWAKSIENDE LEERLINGE IN DIESELFDE SKOLE EN KOSHUISE	319
10.4.3	KOSHUISPERSONEEL EN ONDERRIGPROGRAMME	321
10.4.3.1	Voorsiening van koshuispersoneel	321
10.4.3.2	Die opleiding van koshuispersoneel	322
10.4.3.3	Onderrigprogramme vir koshuisgangers	322

10.4.4	SKAKELING TUSSEN BLINDE LEERLINGE EN HUL OUERS, ASOOK TUSSEN DIE SKOOL EN DIE OUERS	323
10.5	SAMEVATTING	325
11.	EKSTRAKURRIKULÊRE VORMENDE ONDERRIG= PROGRAMME AAN SKOLE VIR BLINDES	327
11.1	INLEIDING	327
11.2	ONDERRIG IN ORIËNTASIE EN MOBILITEIT	327
11.2.1	INLEIDENDE OPMERKINGS	327
11.2.2	ONDERRIG IN ORIËNTASIE EN MOBILITEIT AAN SKOLE VIR BLINDES IN DIE RSA	329
11.2.3	ONDERRIG IN ORIËNTASIE EN MOBILITEIT IN ENKELE OORSESE LANDE	330
11.2.4	SLOTOPMERKING	331
11.3	ALGEMENE SELFSTANDIGHEIDSONDERRIG	332
11.3.1	INLEIDENDE OPMERKINGS	332
11.3.2	SELFSTANDIGHEIDSONDERRIG AAN SKOLE VIR BLINDES IN DIE RSA	332
11.3.3	SELFSTANDIGHEIDSONDERRIG AAN SKOLE VIR BLINDES IN ENKELE OORSESE LANDE	334
11.4	VRYETYDSBESTEDING DEUR BLINDE LEER= LINGE EN HULPVERLENING IN HIERDIE VERBAND	335
11.4.1	INLEIDENDE OPMERKINGS	335
11.4.2	DIE SITUASIE AAN SKOLE VIR BLINDES IN DIE RSA	335
11.4.3	DIE SITUASIE AAN ENKELE SKOLE VIR BLINDES IN OORSESE LANDE	338
11.4.4	SLOTOPMERKING	339
11.5	DIE SOSIALE INSKAKELING VAN BLINDE LEERLINGE AS ASPEK VAN EKSTRAKURRI= KULÊRE AKTIWITEITE	340
11.5.1	INLEIDENDE OPMERKINGS	340
11.5.2	SOSIALE INSKAKELING AAN SKOLE VIR BLINDES IN DIE RSA	340

11.5.3	SOSIALE INSKAKELING AAN SKOLE VIR BLINDES IN ENKELE OORSESE LANDE	341
11.5.4	SLOTOPMERKING	344
11.6	GESLAGSVOORLIGTING AAN EN -OPVOEDING VAN BLINDE LEERLINGE	344
11.6.1	INLEIDENDE OPMERKINGS	344
11.6.2	DIE SITUASIE AAN SKOLE VIR BLINDES IN DIE RSA	345
11.6.3	DIE SITUASIE AAN SKOLE VIR BLINDES IN ENKELE OORSESE LANDE	345
11.6.4	SLOTOPMERKINGS	348
11.7	SAMEVATTING	348
12.	TERSIËRE OPLEIDING, BEROEPSPLASING, BEROEPSBEOEFENING EN NASORGAKTIWITEITE MET BETREKKING TOT BLINDE SKOOLVERLATERS	351
12.1	INLEIDING	351
12.2	DIE OPLEIDING VAN BLINDES AAN TERSIËRE OPLEIDINGSINRIGTINGS	351
12.2.1	INLEIDENDE OPMERKINGS	351
12.2.2	DIE SITUASIE IN DIE RSA	352
12.2.2.1	Die opname van blindes aan tersiëre opleidingsinrigtings	352
12.2.2.2	Studierigtings waarin blinde studente studeer	353
12.2.2.3	Spesiale hulpverlening aan blinde studente	354
12.2.2.4	Die doeltreffende inskakeling van die blinde student aan tersiëre opleidingsinrigtings	356
12.2.3	ASPEKTE VAN DIE SITUASIE IN SEKERE OORSESE LANDE	357
12.2.3.1	Die toetrede van blinde skoolverlaters tot tersiëre opleidingsinrigtings	357

12.2.3.2)	tudierigtings waarin blinde studente studeer	358
12.2.3.3	Hulpverlening aan blinde studente	359
12.2.4	SLOTOPMERKINGS	362
12.3	DIE BEROEPSPLASING VAN BLINDE SKOOL=VERLATERS	364
12.3.1	INLEIDENDE OPMERKINGS	364
12.3.2	BEROEPSPLASING VAN BLINDES IN DIE RSA	364
12.3.2.1	Instansies verantwoordelik vir beroepsplasing	364
12.3.2.2	Beroepsplasing deur die Skool vir Blindes te Worcester	365
12.3.2.3	Beroepsplasing deur die Departement van Arbeid	366
12.3.2.4	Beroepsplasing deur die Suid-Afrikaanse Nasionale Raad vir Blindes	369
12.3.2.5	Beroepsplasing deur die Suid-Afrikaanse Blindewerkersorganisasie	371
12.3.2.6	Opname in beskutte werksinkels	372
12.3.2.7	Die doeltreffendheid van bestaande beroepsplasingdienste	373
12.3.3	BEROEPSPLASING VAN BLINDES IN ENKELE OORSESE LANDE	374
12.3.3.1	Engeland	374
12.3.3.2	België	376
12.3.3.3	Nederland	377
12.3.3.4	Die Verenigde State van Amerika	378
12.3.4	SLOTOPMERKINGS	378
12.3.4.1	'n Verantwoorde wyse van beroepsplasing	378
12.3.4.2	Beroepsplasing en beperkte beroepsmoontlikhede	379
12.3.4.3	Die verskaffing van hulpmiddels aan blinde beroepsbeoefenaars	380

12.3.4.4	Skakeling tussen skole en beroeps= plasingbeamptes	380
12.4	BEROEPSBEOEFENING DEUR BLINDES	381
12.4.1	INLEIDENDE OPMERKINGS	381
12.4.2	DIE SITUASIE IN DIE RSA	381
12.4.2.1	Beroepe wat deur blindes beoefen word	381
12.4.2.2	Die beroepsvervulling van blinde beroepsbeoefenaars	384
12.4.2.3	Werkverskaffing deur staats-, semi- staats- en privaatorganisasies	385
12.4.2.4	Blinde beroepsbeoefenaars in die ope arbeid	386
12.4.3	DIE SITUASIE IN ENKELE OORSESE LANDE	386
12.4.3.1	Engeland	386
12.4.3.2	België	388
12.4.3.3	Nederland	388
12.4.3.4	Die Verenigde State van Amerika	391
12.4.4	SLOTOPMERKINGS	392
12.4.4.1	Beroepe van blindes in oorsese lande wat nie vir blindes in die RSA toe= ganklik is nie	392
12.4.4.2	Die saamtrekking van blindes in slegs enkele beroepe	393
12.4.4.3	Die toeganklikheid van professionele en semi-professionele beroepe vir blindes	393
12.4.4.4	Die toeganklikheid van tikwerk as be= roep vir blindes	394
12.5	NASORGAKTIWITEITE MET DIE OOG OP DIE DOELTREFFENDE INSKAKELING VAN BLINDE SKOOLVERLATERS IN DIE SIENDE GEMEEN= SKAP	395
12.5.1	INLEIDENDE OPMERKINGS	395
12.5.2	NASORGAKTIWITEITE TEN BEHOEWE VAN BLINDES IN DIE RSA	395

HOOFSTUK	BLADSY
12.5.2.1	Finansiële hulpverlening aan blindes 395
12.5.2.2	Literatuurvoorsiening aan blindes 396
12.5.2.3	Hulpverlening met die verkryging van geskikte huisvesting 397
12.5.2.4	Rehabilitasiedienste ten behoeve van blindes 399
12.5.2.5	Die verskaffing van hulpmiddels vir alledaagse gebruik aan blindes 400
12.5.2.6	Die sosiale inskakeling van blinde skoolverlaters 401
12.5.2.7	Hulpverlening aan blinde skoolverlaters met betrekking tot deelname aan ontspanningsaktiwiteite 403
12.5.3	ASPEKTE VAN NASORGAKTIWITEITE TEN BEHOEWE VAN BLINDES IN ENKELE OORSESE LANDE 405
12.5.3.1	Engeland 405
12.5.3.2	België en Nederland 406
12.5.4	SLOTOPMERKINGS 406
12.5.4.1	Nasorgwerk vanuit skole vir blindes 406
12.5.4.2	Voorsiening vir meervoudiggestremde blinde skoolverlaters 407
12.6	SAMEVATTING 407
12.6.1	TERSIËRE OPLEIDING 408
12.6.2	BEROEPSPLASING 409
12.6.3	BEROEPSBEOEFENING 410
12.6.4	NASORGAKTIWITEITE 411
13.	TERUGBLIK, MOTIVERINGS EN AANBEVELINGS 414
13.1	INLEIDING 414
13.2	DIE BEHEER VAN DIE ONDERWYS VIR BLINDES 414
13.2.1	MEDESEGGENSKAP VAN KERKLIKE BEHEERLIGGAME 414
13.2.2	BEHEER DEUR DIE DEPARTEMENT VAN NASIONALE OPVOEDING 416

13.3	ENKELE ORGANISATORIESE ASPEKTE VAN DIE ONDERWYS VIR BLINDES	417
13.3.1	DIE NOODWENDIGHEID VAN SENTRALISASIE	417
13.3.2	DIE LIGGING VAN DIE SKOOL VIR BLINDES TE WORCESTER	419
13.3.3	DIE LIGGING VAN SKOLE VIR BLINDES TEN OPSIGTE VAN DIÉ VIR SWAKSIENDES	422
13.3.4	DIE MOONTLIKE VERVREEMDING VAN BUITENGEWONE ONDERWYS EN DIE GEWONE ONDERWYS	423
13.4	VOORSIENING VIR DIE VOORSKOOLES BLINDE KIND	424
13.4.1	DIE OPSPORING VAN VOORSKOOLES GESIGSGESTREMDE KINDERS	424
13.4.2	VOORLIGTING EN HULPVERLENING AAN OUERS VAN VOORSKOOLES BLINDE KINDERS	427
13.4.3	DIE DAARSTELLING VAN KLEUTEREENHEDE VIR BLINDES	430
13.4.4	DIÉ DAARSTELLING VAN 'N EVALUERINGS- EN REME=DIËRENDE EENHEID AAN SKOLE VIR BLINDES	433
13.5	MAATREËLS MET BETREKKING TOT DIE TOE=LATING VAN LEERLINGE TOT 'N SKOOL VIR BLINDES	435
13.5.1	VERPLIGTE SKOOLTOETREDE EN SKOOLBYWONING	435
13.5.1.1	Skooltoetredingsouderdom	435
13.5.1.2	Die stadium waarop blinde leerlinge die skool mag verlaat	437
13.5.2	ASPEKTE VAN DIE BENADERING BY DIE OORPLASING VAN 'N LEERLING NA 'N SKOOL (OF AFDELING) VIR BLINDES	438
13.5.2.1	Skakeling tussen die klasonderwyser en die oftalmoloog	438
13.5.2.2	Oorplasing van leerlinge na 'n skool (of afdeling) vir blindes op grond van agteruitgang in hul skoolwerk	439
13.5.3	DIE AANGELEENTHEID VAN VERSTANDELIK VERTRAAGDE BLINDE KINDERS	440

13.5.3.1	Die terme "skolasties ononderrigbaar" en "verstandelik vertraagd"	440
13.5.3.2	Die opname van ernstig verstandelik vertraagde blinde kinders in 'n afsonderlike inrigting	443
13.6	DIE STRUKTUUR EN FUNKSIONERING VAN DIE ONDERWYSSTELSEL VIR BLINDE LEERLINGE	446
13.6.1	INLEIDING	446
13.6.2	DIE BEHOEFTE AAN DIFFERENSIASIE IN DIE ONDERWYS VIR BLINDES EN DIE BEPERKINGE IN HIERDIE VERBAND	448
13.6.3	STUDIEKURSUS VIR LIG VERSTANDELIK VERTRAAGDE BLINDE KINDERS	449
13.6.4	PRAKTIESE BEROEPSGERIGTE STUDIEKURSUS	452
13.6.5	DIE JUNIOR SEKONDÊRE SKOOLFASE (STS. 5 TOT 7)	455
13.6.6	DIE SENIOR SEKONDÊRE SKOOLFASE (STS. 8 TOT 10)	457
13.7	DIE KURRIKULA AAN SKOLE VIR BLINDES	460
13.7.1	INLEIDING	460
13.7.2	KURRIKULA VIR DIE STUDIEKURSUS VIR LIG VERSTANDELIK VERTRAAGDE BLINDE KINDERS	460
13.7.3	KURRIKULA VIR DIE PRAKTIESE BEROEPSGERIGTE STUDIEKURSUS	462
13.7.4	KURRIKULA VIR DIE JUNIOR SEKONDÊRE SKOOLFASE	464
13.7.5	KURRIKULA VIR DIE SENIOR SEKONDÊRE SKOOLFASE	466
13.8	AANBIEDINGSAANGELEENTHEDE TEN OPSIGTE VAN DIE ONDERWYS VIR BLINDE LEERLINGE	469
13.8.1	GROEPERINGSMAATREËLS WEENS DIE BETREKLIK KLEIN GETAL BLINDE LEERLINGE	469
13.8.2	DIE MOONTLIKHEID VAN DIE SAAMGROEPERING VAN BRAILLEKANDIDATE EN SWAKSIENDE LEERLINGE (GRENSGEVALLE) IN DIE KLASKAMERSITUASIE	473
13.8.3	DIE ERKENNING VAN DIE "TWEË WERKLIKHEDE" WAARMEE DIE BLINDE KIND GEKONFRONTEER IS	477

13.9	BEROEPSOPLEIDING AAN SKOLE VIR BLINDES	479
13.9.1	DIE AANBIEDING VAN "NASKOOLSE" BEROEPSOPLEIDING AAN SKOLE VIR BLINDES	479
13.9.2	DIE BENADERING WAT MOET GELD BY DIE AANBIEDING VAN BEROEPSOPLEIDING AAN SKOLE VIR BLINDES	481
13.10	DIE OPLEIDING VAN ONDERWYSPERSONEEL	483
13.10.1	DIE KUNDIGHEID VAN DIE ONDERWYSER IN DIE PRINSIPIELE ASPEKTE ONDERLIGGEND AAN DIE OPVOEDING EN ONDERWYS VAN BLINDES	483
13.10.2	SPECIALISERINGSOPLEIDING IN DIE ONDERWYS VAN MEERVOUDIGGESTREMDE BLINDE KINDERS EN BLINDE KINDERS MET LEERPROBLEME	484
13.10.3	SPECIALISERINGSOPLEIDING IN DIE OPVOEDING EN ONDERRIC VAN VOORSKOOLES BLINDE KINDERS	486
13.10.4	INDIENSOPLEIDING VAN ONDERWYSPERSONEEL AAN SKOLE VIR BLINDES	486
13.10.5	DIE VERWERWING VAN SPECIALISERINGSKWALIFIKASIES DEUR ONDERWYSPERSONEEL	488
13.11	DIE TOEKENNING VAN ONDERWYSPERSONEEL	489
13.12	SELKUNDIGE EN VOORLIGTINGSDIENSTE AAN SKOLE VIR BLINDES	491
13.12.1	DIE FUNKSIONERING VAN DIE SELKUNDIGE EN VOORLIGTINGSDIENS	491
13.12.2	KWALIFIKASIES WAAROOER ONDERWYSERSSELKUNDIGES MOET BESKIK	492
13.12.3	DIE WYSE WAAROP ONDERWYSERSSELKUNDIGES TOEGEKEN WORD	493
13.13	DIE BESKIKBAARSTELLING VAN ONDERWYSHULPMIDDELS	495
13.13.1	DIE VOORSIENING VAN LITERATUUR IN BRILLE EN OP BAND	495
13.13.2	DIE VOORSIENING VAN MODELLE VIR TAKTUELE VERKENNING	496
13.14	DIE VOORSIENING EN FUNKSIONERING VAN MEDIESE EN PARAMEDIESE DIENSTE AAN SKOLE VIR BLINDES	497

13.14.1	DIE NOODSAAKLIKHEID VAN 'N GERIGTHEID OP DIE GESIGSRESTE VAN BRALLEKANDIDATE	497
13.14.2	PARAMEDIESE DIENSTE GELEWER DEUR STUDENTE AS DEEL VAN HUL OPLEIDING	498
13.14.3	DIE UITBREIDING VAN MEDIESE EN PARAMEDIESE DIENSTE AAN (MEERVOUDIGGESTREMDE) BLINDE KINDERS	499
13.15	MAATREËLS BETREFFENDE RESIDENSIËLE SKOLE VIR BLINDES	501
13.15.1	DIE KOSHUIS AS TUISTE VIR DIE KIND	501
13.15.2	DIE WYSE VAN GROEPERING VAN BLINDE EN SWAK=SIENDE KINDERS IN DIE KOSHUISE	502
13.15.3	BEPLANDE OPVOEDINGS- EN ONDERRIGPROGRAMME IN KOSHUISE EN DIE AANSTELLING VAN OPVOEDENDE KOSHUISPERSONEEL	505
13.15.4	DIE BEVORDERING VAN DIE OUER-KINDVERHOUDING EN VAN SKAKELING TUSSEN OUERS EN HUL BLINDE KINDERS	507
13.15.5	DIE UITBREIDING VAN SKAKELING TUSSEN DIE SKOOL EN OUERS VAN SKOOLGAANDE BLINDE KINDERS	509
13.16	DIE UITBOUING VAN EKSTRAKURRIKULÊRE HULPVERLENING AAN BLINDE LEERLINGE	511
13.16.1	HULPVERLENING MET DIE SOSIALE INSKAKELING VAN BLINDE LEERLINGE	511
13.16.2	DIE BEPLANNING VAN DIE VRYETYDSAKTIWITEITE VAN BLINDE LEERLINGE	513
13.16.3	GELEENTHEDE AAN BLINDE LEERLINGE OM HUL SKEPPINGSMOONTLIKHEDE TE VERWERKLIK	515
13.16.4	DIE UITBREIDING VAN DIE ONDERRIG VAN ORIËNTASIE EN MOBILITEIT AAN BLINDE KINDERS	517
13.16.5	DIE BEHOEFTE AAN 'N PROGRAM VAN GESLAGSOPVOEDING EN -VOORLICHTING AAN SKOLE VIR BLINDES	518
13.17	MAATREËLS OM DIE BEROEPSPLASING VAN BLINDE SKOOLVERLATERS TE BEVORDER	522
13.17.1	BEROEPSPLASINGDIENSTE AAN DIE SKOOL VIR BLINDES TE WORCESTER	522

HOOFSTUK

BLADSY

13.17.2	BEROEPSPLASING DEUR DIE SUID-AFRIKAANSE NASIO=	
	NALE RAAD VIR BLINDES	524
13.17.3	DIE BESKIKBAARSTELLING VAN TEGNIESE HULPMID=	
	DELS AAN BLINDE BEROEPSBEOEFENAARS	525
13.18	DIE UITBREIDING VAN BEROEPSGELEENTHEDE	
	VIR BLINDES	526
13.18.1	BEROEPSVERKENNING EN -ONTLEDING OP NASIONALE	
	VLAK	526
13.18.2	DIE MOONTLIKHEID VAN VERPLIGTE WERKVERSKAF=	
	FING AAN BLINDES	528
13.19	NAVORSING OOR DIE OPVOEDING EN ONDER=	
	WYS VAN BLINDE KINDERS	529
13.20	SLOTOPMERKING	531
	SUMMARY	532
	LITERATUURLYS	541
	BYLAES	
BYLAE A:	VRAELYS VOLTOOI DEUR HOOFDE	
	EN/OF VISE-HOOFDE VAN DIE	
	SKOOL VIR BLINDES TE WORCES=	
	TER EN DIE PRINSHOFSKOOL	564
BYLAE B:	VRAELYS VOLTOOI DEUR HOOFDE	
	VAN SKOLE VIR BLINDES IN	
	ENKELE OORSESE LANDE	579
BYLAE C:	PERSONE IN DIE RSA MET WIE	
	ONDERHOUDE OF SAMESPREKINGS	
	GEVOER IS	584
BYLAE D:	PERSONE IN DIE BUITELAND WAT	
	'N VRAELYS VOLTOOI OF INLIG=	
	TING OP BAND VERSTREK HET	586

4.1	VERDELING VAN BLINDE EN SWAKSIENDE LEERLINGE IN KLASSE EN OPLEIDINGSEENHEDE AAN DIE SKOOL VIR BLINDES TE WORCESTER IN 1974	115
4.2	VERSPREIDING VAN ADDISIONELE GESTREMDHEDE BY BLINDE EN SWAKSIENDE LEERLINGE AAN DIE SKOOL VIR BLINDES TE WORCESTER SOOS GEDURENDE SEPTEMBER 1973	116
4.3	MEERVOUDIGGESTREMDE BLINDE EN SWAKSIENDE LEERLINGE AAN DIE SKOOL VIR BLINDES TE WORCESTER SOOS GEDURENDE SEPTEMBER 1973	117
4.4	DIE LEERLINGTAL AAN ENKELE SKOLE VIR BLINDES OP DIE EUROPESE VASTELAND GEDURENDE 1972	122
7.1	DIE VERDELING VAN LEERLINGE IN DIE SEKONDÊRE AFDELING VAN DIE KONINKLIJK INSTITUUT VOOR BLINDE EN GEZICHTSZWAKKE JONGENS, BRUSSEL, VOLGENS DIE VERSKILLENDE BEROEPE EN BEROEPE=RIGTINGS WAARIN HUL OPGELEI WORD EN HUL GEVORDERDHEID IN DIE VERSKILLENDE KURSUSSE SOOS OP 1 OKTOBER 1972	226
8.1	ALGEMENE ONDERWYSKWALIFIKASIES VAN DIE PERSONEEL AAN DIE SKOOL VIR BLINDES SOOS IN 1970	248
8.2	SPECIALISERINGSKWALIFIKASIES VAN DIE PERSONEEL AAN DIE SKOOL VIR BLINDES SOOS IN 1970	249
10.1	DIE VERDELING VAN RESIDENSIËLE LEERLINGE AAN DIE SKOOL VIR BLINDES TE WORCESTER IN DIE NEGE VERSKILLENDE KOSHUISE SOOS IN SEPTEMBER 1974	310
10.2	DIE VERDELING TUSSEN RESIDENT- EN DAGSKOLIERE IN SKOLE VIR BLINDES IN ENKELE OORSESE LANDE IN 1972	318
12.1	BEROEPE DEUR BLANKE BLINDE PERSONE IN DIE OPE ARBEID BEOEFEN SOOS OP 31 MAART 1970 (RSA)	382
12.2	BEROEPE WAT GESIGSGESTREMDES BEOEFEN WAT DIE KONINKLIJK INSTITUUT VOOR BLINDE EN GEZICHTSZWAKKE JONGENS, BURSSEL, VAN 1967 TOT 1971 VERLAAT HET	389

12.3	BEROEPE IN DIE OPE ARBEID WAT BLINDES BEOEFEN WAT DIE BARTIMÉUS CHRISTELIJK INSTITUUT VOOR BLINDEN EN SLECHTZIENDEN TE ZEIST VAN 1967 TOT 1971 VERLAAT HET	390
------	---	-----

FIGURE

4.1	DIAGRAMMATIESE VOORSTELLING VAN DIE STRUKTUUR VAN DIE SKOOL VIR BLINDES, WORCESTER	106
13.1	DIAGRAMMATIESE VOORSTELLING VAN DIE STRUKTUUR EN FUNKSIONERING VAN DIE VOORGESTELDE ONDER= WYSSTELSEL VIR BLINDES IN DIE RSA	459